

Podkarpackie – strategiczna tarcza NATO na wschodniej flance Europy

Władysław Ortyl

Marszałek Województwa Podkarpackiego, Wiceprezes Związku Województw RP

Podkarpackie, łącząc funkcje logistyczne, militarne, przemysłowe i technologiczne, stało się w ciągu ostatnich trzech lat jednym z najważniejszych dla bezpieczeństwa w Europie regionów. Położenie przy granicy z Ukrainą, rola lotniska w Jasionce, rozwój infrastruktury transportowej, obecność wojsk NATO oraz potencjał przemysłowy i innowacyjny regionu to czynniki, które decydują o strategicznym znaczeniu regionu.

Region, który stał się kluczowy dla bezpieczeństwa Europy

Pełnoskalowa agresja Rosji na Ukrainę w lutym 2022 roku wywołała największy kryzys bezpieczeństwa w Europie od zakończenia zimnej wojny. Wojna zmieniła układ sił w regionie i wymusiła redefinicję roli państw granicznych oraz ich zaplecza infrastrukturalnego.

W nowej rzeczywistości geopolitycznej szczególne znaczenie zyskała Polska, a przede wszystkim województwo podkarpackie. Region graniczący bezpośrednio z Ukrainą w ciągu zaledwie kilku lat przekształcił się z obszaru kojarzonego głównie z przemysłem i rolnictwem w jeden z najważniejszych punktów strategicznych NATO.

Dziś Podkarpackie pełni funkcję kluczowego zaplecza logistycznego, militarnego i technologicznego dla działań wspierających Ukrainę oraz wzmacniających bezpieczeństwo wschodniej flanki Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Geostrategiczne znaczenie Podkarpacia

Rosnąca rola województwa podkarpackiego wynika przede wszystkim z jego położenia geograficznego. Region graniczy bezpośrednio

Podkarpackie w krótkim czasie zyskało rangę jednego z kluczowych węzłów bezpieczeństwa Europy i wschodniej flanki NATO. O jego strategicznym znaczeniu przesądzą dziś położenie geograficzne, sprawność infrastruktury oraz zdolność do obsługi logistycznego i wojskowego wsparcia dla Ukrainy.

z Ukrainą i znajduje się na przecięciu najważniejszych szlaków transportowych łączących Europę Zachodnią z Europą Wschodnią.

Po 2022 roku Podkarpackie stało się głównym kanałem transferu sprzętu wojskowego, pomocy humanitarnej, wsparcia finansowego oraz dostaw strategicznych dla Ukrainy. Kluczową rolę odegrał tu Port Lotniczy Rzeszów–Jasionka, który funkcjonuje jako główny hub logistyczny dla dostaw realizowanych przez państwa NATO, w tym przede wszystkim Stany Zjednoczone.

Z perspektywy NATO województwo podkarpackie pełni funkcję tzw. *forward logistics node* – wysuniętego węzła logistycznego, umożliwiającego szybkie reagowanie na zagrożenia i sprawne wsparcie działań operacyjnych.

Jasionka – logistyczne serce wsparcia dla Ukrainy

Centralnym punktem tej transformacji jest Port Lotniczy Rzeszów–Jasionka im. Rodziny Ulmów. Lotnisko stało się najważniejszym hubem logistycznym wspierającym Ukrainę.

Dzięki pasowi startowemu o długości ponad 3200 metrów Jasionka może obsługiwać największe samoloty transportowe świata, w tym C-17 Globemaster czy Antonow An-124.

Rozbudowana infrastruktura cargo, terminale przeładunkowe oraz bezpośrednie połączenia drogowe i kolejowe umożliwiają szybki transport sprzętu wojskowego i pomocy humanitarnej.

Szacuje się, że przez Jasionkę przetransportowano już setki tysięcy ton sprzętu wojskowego kierowanego do Ukrainy. To właśnie przez

Podkarpackie trafia znaczna część zachodniego uzbrojenia – od systemów artyleryjskich po amunicję i wyposażenie medyczne.

Strategiczne znaczenie lotniska sprawia, że jego bezpieczeństwo jest priorytetem dla NATO. W regionie rozmieszczono nowoczesne systemy obrony przeciwlotniczej, w tym baterie Patriot obsługiwane przez żołnierzy amerykańskich i sojuszników.

Mobilność wojskowa i infrastruktura transportowa

Drugim filarem strategicznego znaczenia Podkarpacia jest infrastruktura transportowa. Region stał się jednym z kluczowych elementów systemu *military mobility*, umożliwiającego szybkie przemieszczanie wojsk NATO na wschodnią flankę.

Najważniejsze szlaki drogowe regionu to autostrada A4, droga ekspresowa S19 (będąca częścią trasy Via Carpatia) oraz drogi krajowe DK94 i DK77. Infrastruktura drogowa w regionie jest systematycznie modernizowana pod kątem transportu ciężkiego sprzętu wojskowego.

Znaczenie transportu kolejowego

Równie ważną rolę odgrywa kolej. Od 2022 roku Samorząd Województwa Podkarpackiego podejmuje działania wspierające udrożnienie korytarzy transportowych między Ukrainą a Europą Zachodnią. Kluczową osią transportową regionu jest linia kolejowa nr 91 Kraków Główny – Medyka – granica państwa, będąca częścią magistrali E30 oraz sieci bazowej TEN-T.

Znaczenie mają również linie kolejowe 101, 102, 107 oraz 108, które wspierają obsługę terminali i ruchu transgranicznego.

Niezwykle istotnym elementem systemu pozostaje Linia Hutnicza Szerokotorowa (LHS), umożliwiająca przewozy bez konieczności przeładunku na granicy. W przyszłości może ona odegrać ważną rolę w rozwoju alternatywnych szlaków handlowych między Europą a Azją, z pominięciem Rosji.

Jasionka oraz sieć drogowo-kolejowa Podkarpacia tworzą dziś jeden z najważniejszych korytarzy logistycznych bezpieczeństwa Europy. O strategicznej roli regionu przesądza zdolność do szybkiego przemieszczania ludzi, sprzętu i wsparcia tam, gdzie ważą się losy wschodniej flanki NATO i Ukrainy.

Terminale i przejścia graniczne

Województwo dysponuje rozbudowaną siecią terminali intermodalnych i punktów przeładunkowych, m.in.: Terminalem T1 w Żurawicy, Terminalem T2 w Medyce, terminalem w Woli Baranowskiej, terminalem w Werchracie oraz terminalem PCC Intermodal w Kolbuszowej.

Kluczową rolę odgrywają także przejścia graniczne: Medyka, Korczowa, Krościenko i Barwinek.

Dzięki temu Podkarpackie pełni funkcję logistycznego mostu między Zachodem a Wschodem.

Obecność wojsk NATO i wzmacnianie bezpieczeństwa

Od 2022 roku województwo podkarpackie stało się jednym z głównych obszarów stacjonowania wojsk sojusznicych.

Najliczniejszą grupę stanowią żołnierze amerykańscy, jednak w regionie obecne są również kontyngenty z Niemiec, Wielkiej Brytanii, Kanady oraz innych państw NATO.

Stała, rotacyjna obecność wojsk oraz wspólne ćwiczenia znacząco zwiększają interoperacyjność sił zbrojnych i zdolności operacyjne regionu.

Obecność wojsk NATO ma również wymiar polityczny i odstraszający. Każda próba destabilizacji regionu oznaczałaby potencjalną konfrontację z całym Sojuszem.

Rozbudowa infrastruktury wojskowej

Podkarpackie jest miejscem stacjonowania licznych jednostek wojskowych, w tym 21 Brygady Strzelców Podhalańskich, 18 Pułku Saperów w Nisku czy 18 Brygady Artylerii w Nowej Dębie.

W Żurawicy funkcjonuje także baza batalionu czołgów wyposażonych m.in. w nowoczesne Abramsy. Jednym z najważniejszych obiektów wojskowych pozostaje poligon w Nowej Dębie – jeden z największych w Polsce.

Tarcza Wschód i bezpieczeństwo infrastruktury krytycznej

Choć program „Tarcza Wschód” koncentruje się głównie na północno-wschodniej granicy Polski, obejmuje również działania wzmacniające bezpieczeństwo Podkarpacia.

Region, jako bezpośrednie zaplecze logistyczne dla Ukrainy, objęty jest szczególną ochroną infrastruktury krytycznej.

Inwestycje obejmują m.in.: rozwój systemów monitoringu, modernizację przejść granicznych, zwiększenie zdolności reagowania służb wojskowych i cywilnych oraz rozwój Wojsk Obrony Terytorialnej.

Obecność wojsk sojuszniczych, rozbudowa infrastruktury wojskowej i ochrona infrastruktury krytycznej wspólnie wzmacniają strategiczną rolę Podkarpacia w systemie bezpieczeństwa Polski i NATO. Siła regionu rośnie dzięki trwałemu połączeniu odstraszania, gotowości operacyjnej i inwestycji, które zwiększają odporność wschodniej flanki na współczesne zagrożenia.

Przemysł i technologie strategiczne

Znaczenie województwa podkarpackiego wynika również z jego potencjału przemysłowego i technologicznego. W regionie ulokowana jest Dolina Lotnicza – jeden z najważniejszych klastrów przemysłu lotniczego w Europie. Działają tu firmy produkujące komponenty dla światowego przemysłu lotniczego i obronnego, m.in. Pratt & Whitney Rzeszów oraz MTU Aero Engines Polska.

Ważną rolę odgrywają tu strefy ekonomiczne oraz parki technologiczne. Kluczowym podmiotem (i jedną z pierwszych stref w Polsce) jest SSE Euro-Park Mielec, której oddziaływanie wykracza daleko poza sam Mielec. Wraz z ośrodkiem w Rzeszowie integruje potencjał produkcyjny centrum i południa regionu (w tym Krosna, Sanoka czy Dębicy).

Skutecznym narzędziem przyciągania inwestycji jest także Podkarpacki Park Naukowo – Technologiczny Aeropolis. Zlokalizowany

obok lotniska w Jasionce, stanowi inkubator dla wysokich technologii, IT oraz lotnictwa. Równolegle, silnikiem napędowym północnej części regionu jest Tarnobrzaska SSE Euro-Park Wisłosan. Preferencyjne warunki oferowane na obszarze strefy przyciągają kapitał, generując inwestycje oparte na nowoczesnych technologiach. Jej dynamiczny rozwój znacząco poszerza bazę produkcyjną i technologiczną całego regionu, tworząc warunki dla stabilnego wzrostu zaawansowanych gałęzi przemysłu.

Podkarpackie posiada także rozwinięty przemysł obronny. Huta Stalowa Wola produkuje m.in.: armatohaubice Krab, moździerz Rak oraz bojowe wozy piechoty Borsuk. Z kolei Dezamet w Nowej Dębce specjalizuje się w produkcji amunicji.

Rozwój technologii dronowych

Województwo podkarpackie jako jedyne w Polsce wskazało lotnictwo i kosmonautykę jako regionalną inteligentną specjalizację. Na bazie silnego przemysłu lotniczego rozwija się również sektor systemów bezzałogowych i technologii *dual-use*, czyli technologii o zastosowaniu zarówno cywilnym, jak i wojskowym.

Rozwój tego sektora wspierają: Klaster Systemów Bezzałogowych, Podkarpackie Centrum Kompetencji oraz projekt „Dolina Dronowa” – Polskie Centrum Certyfikacji i Rozwoju Systemów Bezzałogowych.

Nowe technologie obejmują m.in.: systemy dronowe, cyberbezpieczeństwo, sztuczną inteligencję oraz technologie materiałowe. Dzięki temu Podkarpackie nie jest wyłącznie punktem tranzytowym, ale aktywnym uczestnikiem budowy nowoczesnego zaplecza obronnego.

Potencjał przemysłowy i technologiczny regionu przesądza dziś o jego znaczeniu strategicznym, bo właśnie tutaj powstają rozwiązania wzmacniające bezpieczeństwo państwa i tworzące przewagi technologiczne w realiach ostrej konkurencji nowoczesnych gospodarek. Podkarpackie pokazuje, że siła przemysłu obronnego, lotniczego i dronowego może równocześnie budować odporność kraju, innowacyjność regionu i jego trwałą pozycję w europejskim ekosystemie bezpieczeństwa.

Spółeczeństwo i odporność społeczna

Istotnym elementem bezpieczeństwa regionu jest także postawa mieszkańców. Po 2022 roku Podkarpackie przyjęło setki tysięcy uchodźców z Ukrainy. Rozwinęły się struktury wolontariackie, organizacje pozarządowe i lokalne inicjatywy pomocowe. Zdolność społeczeństwa do samoorganizacji i szybkiej adaptacji stała się ważnym elementem odporności hybrydowej regionu.

Edukacja, innowacyjność i kapitał ludzki

Długoterminowa rola Podkarpackiego jako centrum bezpieczeństwa zależy również od zdolności regionu do tworzenia innowacji. Wysoki poziom innowacyjności to dziś jeden z największych atutów geopolitycznych i gospodarczych województwa. Pod względem nakładów na działalność badawczo-rozwojową (B+R) w relacji do PKB, Podkarpackie od lat regularnie plasuje się w ścisłej krajowej czołówce. Świadoma polityka oparta na inteligentnych specjalizacjach sprawia, że innowacje powstające w lokalnych ośrodkach i firmach są szybko komercjalizowane, tworząc unikalne w skali Europy *know-how*. Kluczową rolę odgrywają

w tym procesie: Politechnika Rzeszowska, centra badawczo-rozwojowe, Podkarpackie Centrum Innowacji oraz współpraca nauki z przemysłem. Według krajowych i europejskich wskaźników województwo podkarpackie należy do najbardziej innowacyjnych regionów Polski.

Region wyróżnia przede wszystkim wysoki udział przedsiębiorstw inwestujących w innowacje, znaczący poziom wydatków na działalność badawczo-rozwojową oraz rozwinięta współpraca klastrowa. Najlepszym przykładem jest Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza”, zrzeszające ponad 200 podmiotów.

Dużym atutem regionu jest dobrze wykształcona kadra inżynierska i techniczna. Edukacja zawodowa oraz szkolnictwo wyższe są silnie powiązane z potrzebami przemysłu lotniczego, obronnego i informatycznego. Dzięki temu region skutecznie buduje kadry dla nowoczesnej gospodarki i sektora bezpieczeństwa.

Odporność regionu rośnie dzięki społeczeństwu, które potrafi działać solidarnie w chwili próby, oraz dzięki instytucjom, które zamieniają wiedzę i innowacje w trwałą potencjał rozwoju. Podkarpackie pokazuje, że bezpieczeństwo przyszłości budują wspólnie kapitał społeczny, nowoczesna edukacja i dobrze przygotowane kadry dla gospodarki oraz sektora obronnego.

Współpraca międzynarodowa i Fundusze Europejskie

Podkarpackie funkcjonuje w ramach rozbudowanego systemu współpracy regionalnej, krajowej i międzynarodowej.

Kluczowe znaczenie ma współpraca z: NATO, Unią Europejską, Stanami Zjednoczonymi, Ukrainą oraz państwami Makroregionu Karpackiego. Pomimo wojny rozwijane są projekty infrastrukturalne, logistyczne i edukacyjne, sprzyjające integracji Ukrainy z Unią Europejską.

Istotną rolę odgrywa również program Interreg, wspierający współpracę transgraniczną.

Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027

Na początku 2026 roku Zarząd Województwa Podkarpackiego rozpoczął we współpracy z Komisją Europejską modyfikację programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027. W ramach programu zaplanowano nowe priorytety związane z bezpieczeństwem:

1. inwestycje dla bezpieczeństwa i obrony,
2. bezpieczeństwo dostaw wody,
3. odporna infrastruktura transportowa,
4. rozwój umiejętności dla bezpieczeństwa,
5. rozwój kompetencji bezpieczeństwa społeczności lokalnych.

Łącznie na nowe działania przeznaczone zostanie około 290 mln euro.

Celem inwestycji jest zwiększenie odporności regionu w zakresie: infrastruktury krytycznej, bezpieczeństwa transportowego, dostępu do zasobów, reagowania kryzysowego oraz kompetencji społecznych.

Kluczowe ogniwo bezpieczeństwa NATO

Połączenie wszystkich tych elementów prowadzi do jednoznacznego wniosku – województwo podkarpackie stało się jednym z najważniejszych ogniw systemu bezpieczeństwa NATO.

Region łączy funkcje logistyczne, operacyjne, przemysłowe, technologiczne i społeczne. To właśnie synergia tych obszarów decyduje o strategicznym znaczeniu Podkarpacia dla bezpieczeństwa Polski, Ukrainy i całej Europy.

Współpraca międzynarodowa i fundusze europejskie wzmacniają dziś Podkarpackie jako region odpowiedzialny za bezpieczeństwo, integrację i rozwój wschodniej części Europy. Inwestycje w infrastrukturę krytyczną, transport, wodę i kompetencje społeczne przekładają się na trwałą odporność regionu oraz jego rosnące znaczenie strategiczne.

Przyszłość regionu – trzy scenariusze rozwoju

Analiza sytuacji geopolitycznej wskazuje, że znaczenie Podkarpacia będzie nadal rosło.

1. Scenariusz stabilizacji i integracji

W przypadku zakończenia wojny i integracji Ukrainy z Unią Europejską Podkarpackie może stać się głównym centrum logistycznym i inwestycyjnym podczas procesu odbudowy Ukrainy.

2. Scenariusz utrzymania napięcia

Jeżeli konflikt pozostanie nierozstrzygnięty, region nadal będzie pełnił funkcję zaplecza militarnego NATO, co zwiększy znaczenie inwestycji w infrastrukturę obronną.

3. Scenariusz eskalacyjny

W przypadku rozszerzenia konfliktu Podkarpackie może stać się bezpośrednim zapleczem operacyjnym działań wojskowych, co wiązałoby się z koniecznością dalszego wzmacniania obecności militarnej w regionie.

Podsumowanie

Województwo podkarpackie przestało być postrzegane jako peryferyjny region Polski. Dziś jest jednym z kluczowych centrów bezpieczeństwa Europy. Jego

Podkarpackie współtworzy dziś architekturę bezpieczeństwa NATO, ponieważ łączy potencjał logistyczny, militarny, przemysłowy, technologiczny i społeczny w jeden strategiczny system działania. Od siły i stabilności takich regionów zależy zarówno bezpieczeństwo Europy, jak i przyszła odbudowa oraz integracja Ukrainy z Zachodem.

znaczenie wynika nie tylko z położenia geograficznego, ale również z rozbudowanej infrastruktury, obecności wojsk NATO, silnego przemysłu obronnego, rozwiniętego sektora technologicznego oraz wysokiej odporności społecznej.

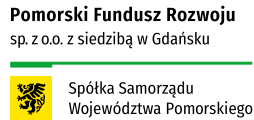
W najbliższych latach rola Podkarpacia prawdopodobnie będzie jeszcze rosła – zarówno w kontekście bezpieczeństwa militarnego, jak i odbudowy oraz integracji Ukrainy z Europą.

Bezpieczeństwo Europy coraz mocniej zależy dziś od sprawności i stabilności takich regionów jak Podkarpackie. ■

O AUTORZE

Władysław Ortyl – jest inżynierem ze specjalnością konstruktor lotniczy; absolwentem Wydziału Mechanicznego Politechniki Rzeszowskiej. Pracę zawodową rozpoczął w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego w Mielcu. W latach 1992-1998 był Prezesem Zarządu Agencji Rozwoju Regionalnego MARR S.A. w Mielcu. Od 1997 do 1999 roku był Członkiem Rady Programowej Krajowego Stowarzyszenia Agencji i Fundacji Rozwoju Regionalnego w Warszawie. W 1998 roku swoją drogę zawodową związał z samorządem województwa. Był Radnym Województwa Podkarpackiego (1998-2005), Członkiem Zarządu Województwa Podkarpackiego (1998-2002) oraz Wicemarszałkiem Województwa Podkarpackiego (2001-2002). W latach 2001-2003 zasiadał w Radzie Nadzorczej Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. W latach 2005-2013 pełnił funkcję Senatora Rzeczypospolitej Polskiej. W tym czasie, w latach 2005-2007, był Sekretarzem Stanu w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. 27 maja 2013 roku Sejmik Województwa Podkarpackiego powierzył mu funkcję Marszałka Województwa Podkarpackiego, którą piastuje do dziś. W 2015 roku został członkiem Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP. Od 2018 roku pełni funkcję Wiceprezesa Zarządu Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej. Od 2016 roku jest Członkiem Europejskiego Komitetu Regionów. W lutym 2020 r. został wybrany Przewodniczącym grupy Europejskich Konserwatystów i Reformatorów, a od czerwca 2022 roku jest jej Wiceprzewodniczącym. Od 1980 r. jest członkiem NSZZ „Solidarność”. Za swe dokonania był wielokrotnie odznaczany: w 2015 roku – Krzyżem Komandorskim, a w 2024 roku – Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski. Dwukrotnie odznaczony Medalem Stulecia Odzyskania Niepodległości.

Partnerzy

Pomorski Thinkletter

2026 nr 2 (25)

BEZPIECZEŃSTWO I ODPORNOŚĆ POLSKI W CZASACH PRZEŁOMU I NOWYCH ZAGROŻEŃ

MODERNIZACJA I ROZWÓJ ARMII
– JAK TO ZROBIĆ MĄDRZE I EFEKTYWNI?

SUWERENNOŚĆ TECHNOLOGICZNA I RODZIMY PRZEMYSŁ
– NOWY EKOSYSTEM ROZWOJU POLSKI

SPÓJNE PAŃSTWO I SPOŁECZEŃSTWO
WOBEC WOJNY KOGNITYWNEJ I HYBRYDOWEJ

REGIONALNE I LOKALNE FILARY BEZPIECZEŃSTWA
– NOWE PRIORYTETY SAMORZĄDÓW

POBIERZ CAŁĄ PUBLIKACJĘ

www.kongresobywatelski.pl

